

Beleid Avondwake en uitvaart

Wie barmhartig is, begraaft uit haar midden de overledene'

Gezien de recente ontwikkelingen rondom avondwaken en uitvaartdiensten is het van belang om de wijze waarop wij als geloofsgemeenschappen afscheid nemen van onze dierbaren, te stroomlijnen en onze eigen gelovige traditie te doen. Uitvaartondernemers bieden vele mogelijkheden aan de familie van de nabestaanden. Het aanbod en de diversiteit is groot. In de kerk weten we ons gesteund vanuit de traditie, door ons geloof en de rijkdom in de liturgie. Avondwaken en uitvaarten hebben ook vanuit diezelfde traditie een ander karakter. Er is een duidelijk onderscheid tussen een avondwakeliturgie en een uitvaartliturgie, 's avonds of de volgende dag. Het zijn verschillende vormen van vieren.

- Avondwake
- Uitvaartviering overdag
- Uitvaartviering 's avonds
- Absoute
- Voorgangers
- Plaatsvinden van uitvaarten
- Algemeen

Avondwake:

De avondwake zal een ingehouden sfeer ademen, zowel door het tijdstip ('s avonds) alsook omdat de avondwake wil toeleiden naar de uitvaartviering van de volgende dag. De aandacht gaat daarbij vooral uit naar hen die achterblijven. Men wil elkaar troost bieden, solidair zijn met elkaar in woord en gebed en de overledene gedenken. In de avondwake worden woorden van geloof gesproken en Schriftlezingen gelezen. De Paaskaars brandt als teken van Christus Licht in ons midden. Er dient een duidelijk onderscheid te zijn tussen de symbolen van de avondwake en de symbolen van de uitvaart. De avondwake is geen viering ten afscheid. Het is een wake, de volgende dag vindt het afscheid plaats. Mocht de uitvaart in kleine- dan wel familiekring plaatsvinden, dan nog behoudt deze viering het karakter van een avondwake. **Daarom staat de overledene bij een avondwake in onze parochies niet vóór in de kerk en gebruikt men geen wijwater en wierook.**

De gebruikte symbolen dienen voor de samengekomen gemeenschap invoelbaar te zijn. Verhalen en gebeden worden versterkt door symbolen: sprekende woorden, voorwerpen of handelingen en zijn nauw verbonden met het geloof van de kerk en de hoop en troost die de Verrijzenis ons biedt in verbondenheid met het unieke van de overledene. Het gaat hier om een viering in verbondenheid met de geloofsgemeenschap en niet alleen om een privé gebeuren.

In de verschillende geloofsgemeenschappen van onze drie parochies zijn er afspraken gemaakt met koren omtrent het zingen tijdens de avondwaken. Zingt het koor van de geloofsgemeenschap, dan is het wenselijk om eventuele CD-muziek te beperken tot één nummer. Wordt er gekozen voor een avondwake met meerdere CD-nummers dan dient tijdig overleg met het koor plaats te vinden, of zij wel of niet zingen.

Misschien ten overvloede, **maar in de avondwake wordt er geen communie uitgereikt.** Het is vooral van belang de viering zo samen te stellen, dat het als avondwake herkenbaar is voor de nabestaanden en aanwezigen.

Daar waar in de geloofsgemeenschappen draagvlak is en alle betrokkenen bereid zijn mee te werken is het mogelijk een avondwake op zondagavond te houden. Er dient wel voor gezorgd te worden dat de avondwake een avondwake blijft! Het is geen weekendviering. Houd het zuiver.

In het weekend is de weekendliturgie de eerste aangewezen plek om de overledene te gedenken. Er zijn verschillende momenten waarop de overledene herdacht en genoemd kan worden: openingswoord, gebed, voorbeden en mededelingen. Men kan aan het begin van de viering een kaars aansteken voor de overledene en de naam noemen. Ook op andere momenten in de viering is er gelegenheid om de overledene te herdenken.

Het condoleren van de familie na een avondwake vindt bij voorkeur plaats in het mortuarium en niet in de kerk. De kerk is een liturgische ruimte. Onder bepaalde omstandigheden of als dit om praktische redenen noodzakelijk is zou het condoleren in de kerk kunnen plaatsvinden, maar bij voorkeur vindt het condoleren plaats in de mortuaria die daarvoor aanwezig zijn.

Uitvaartviering overdag:

In de uitvaart richt de aandacht zich op de overledene in het licht van het geloof. Het uitgangspunt is dat overledenen uitgedragen worden vanuit en door leden van hun geloofsgemeenschap. Dit is één van de werken van Barmhartigheid en we scharen dit onder de pastorale nabijheid in de drieslag van het pastoraal beleid. Van oudsher is dit de viering waarin de Christelijke geloofsgemeenschap afscheid neemt van de overledene in het hoopvolle perspectief van de verrijzenis van Christus.

De overledene wordt voor de laatste keer, met het hoofdeinde richting het altaar, in ons midden geplaatst, om definitief afscheid te nemen. We geven het lichaam uit handen (absoute = losmaking / laatste aanbeveling). De Paaskaars brandt en de kaarsen rond de baar kunnen hieraan, aan het licht van Christus zelf, ontstoken worden. Het beeld in de avondwake oproepen, wordt nu voltooid. Voor ons is dit dan ook het moment om het geloof in een leven door de dood heen in Woord en gebed te verkondigen. Dit gelovige perspectief dient door te klinken in vele toonaarden die harmoniëren met het geloof van de overledene en zijn of haar kring. Hierbij klinkt in ieder geval een Evangelie lezing. Wat betreft de andere lezingen hebben de lezingen uit de Schrift de voorkeur.

Uitvaartviering 's avonds:

Uitvaartvieringen in de avond sluiten wij als mogelijkheid niet uit.

Voor deze viering gelden dezelfde regels als voor een uitvaart overdag (zie hierboven).

Het mag duidelijk zijn dat de uitvaartviering op de avond geen aangepaste avondwake is!

Een uitvaartviering 's avonds is alleen mogelijk als er in de geloofsgemeenschap draagvlak is en alle betrokkenen bereid zijn hier aan mee te werken. De begrafenis of crematie vindt de volgende dag plaats in besloten kring.

Laatste aanbeveling ten afscheid (absoute):

Als er een laatste aanbeveling ten afscheid plaatsvindt in een uitvaartviering 's avonds dan verdient het de sterke voorkeur dat het afscheid nemen van de overledene vooraf aan de viering plaatsvindt. Het karakter van de laatste aanbeveling ten afscheid is, dat dit ook echt de allerlaatste handeling is en dat de kist nadien dus ook niet meer open gaat. De laatste aanbeveling ten afscheid is een essentieel onderdeel van de Rooms Katholieke uitvaartliturgie.

Op het moment van de laatste aanbeveling ten afscheid dragen wij de overledene over in Gods handen en blijft de kist gesloten.

Voorgangers:

Toegeruste vrijwilligers gaan voor in alle drie parochies in de avondwaken en uitvaarten.

Gezien de veranderende gelovige beleving is de uitvaartviering een Woord- en gebedsviering.

Indien het om een sterk kerkelijk betrokken familie gaat, kan het bij uitzondering een Woord- en Communieviering zijn, waarbij men zich te allen tijde bewust moet zijn dat de aanwezigen zich ook ongemakkelijk kan voelen als er communie wordt uitgereikt omdat men zich niet altijd bewust is van de betekenis hiervan.

Bij specifieke wensen, die niet of minder gebruikelijk zijn in de liturgie van de avondwake of de uitvaart, zoals soms voorkomt bij jonge mensen en in uitzonderingssituaties, is overleg met het pastorale team wenselijk.

Het pastorale team gaat alleen voor in uitvaarten van overledenen waarmee zij een **langdurig** pastorale of familiere band hebben. Enkel het bedienen van het Sacrament van de zieken, betekent niet vanzelfsprekend dat deze priester ook voorgaat in de uitvaartviering. Als er een priester of pastoraal werker in de familie is, kan deze, na toestemming van de pastoor van de parochie, voorgaan in de uitvaartviering.

Het pastorale team wil er voor waken dat familieleden zelf priesters of pastoraal werkers benaderen om voor te gaan in uitvaarten. Voor priesters en pastoraal werkers van buiten gelden dezelfde regels als voor het pastorale team en ze kunnen alleen voorgaan in de viering na toestemming van de pastoor.

Toegeruste vrijwilligers

Voor toegeruste vrijwilligers die voorgaan in avondwaken en uitvaarten is de uitvaartcursus verplicht. Het pastorale team spreekt het vertrouwen uit naar de toegeruste vrijwilligers dat zij handelen volgens het beleid voor avondwake en uitvaarten. Indien zich afwijkende situaties voordoen is het goed contact op te nemen met het pastorale team.

Plaatsvinden van uitvaarten:

De uitvaarten kunnen op zes dagen van de week plaatsvinden. Uitvaarten kunnen niet plaatsvinden op zondag en zaterdag na 16.00 uur. Eerste en tweede Kerstdag, tweede Paasdag en tweede Pinksterdag zijn zondagen.

Tijdens het Paastriduüm gelden de onderstaande afspraken:

Op **Witte Donderdag**: kan er bij uitzondering een uitvaartviering plaatsvinden tot 12.00 uur. Maar dat kan geen eucharistieviering plaatsvinden en er kan ook geen communie worden uitgereikt.

Witte Donderdag 's avonds is een avondwake niet mogelijk, maar is het heel goed mogelijk om in de eucharistieviering van Witte Donderdag 's avonds de overledene te gedenken en op gepast wijze aandacht te besteden aan de nabestaanden. Een avondwake en een afscheidsviering op Witte donderdag 's avonds is niet mogelijk.

Op **Goede Vrijdag**: 's ochtends is het heel goed mogelijk een uitvaart te hebben, maar kan geen communie worden uitgereikt. Bij voorkeur worden dan ook niet de klokken geluid, maar dat is wel het minste punt.

's Middags en 's avonds staat de kerk en dat zijn allen die zich tot die kerk mogen rekenen, stil bij het lijden en sterven van onze Heer. Andere vieringen zijn daarom niet mogelijk!

Op **Paaszaterdag**: is een uitvaartviering mogelijk, maar dan kan geen eucharistieviering plaatsvinden en er kan ook geen communie worden uitgereikt. Bij voorkeur worden de klokken niet geluid.

Allerzielen

In onze parochies worden de Allerzielenvieringen, in de geloofsgemeenschappen, gevierd op 2 november. In de drie De Eucharistische centra gaan de priester voor op Allerzielen in een requiemmis. Ze doen dit in nauwe samenwerking, met de toegeruste parochianen die voorgaan in avondwaken en uitvaarten, van de drie geloofsgemeenschappen.

In de overige geloofsgemeenschappen gaan de toegeruste vrijwilligers voor in de Allerzielen viering. Omdat deze toegeruste vrijwilligers voorgaan in de avondwaken en uitvaarten vindt het pastorale team het vanzelfsprekend dat zij er waarde aan hechten om voor te gaan in de Allerzielenvieringen.

De allerzielenherdenking op de begraafplaatsen zullen plaatsvinden zoals op dit moment gebruikelijk en de leden van het pastorale team zullen hierbij betrokken blijven.

Vieringen

Periodiek zullen in de drie Eucharistische centra, tijdens de Eucharistisch viering van de zondag, de intenties worden voorgelezen van de overledenen van die parochie uit een bepaalde periode. De nabestaanden worden hiervoor uitgenodigd en na afloop van de viering is er dan gelegenheid om elkaar te ontmoeten tijdens een kop koffie.

Het verhuren en/of ter beschikbaar stellen van het kerkgebouw

Het kerkgebouw is een gewijde sacrale ruimte. Van het kerkgebouw kan alleen gebruik worden gemaakt voor een viering als het om een christelijke uitvaart gaat.

Als God, in zijn sacrale ruimte, niet in woord en gebed genoemd mag worden is het kerkgebouw niet beschikbaar voor de avondwake of de uitvaart. Tevens is er altijd één toegeruste vrijwilliger van één van onze drie parochies betrokken bij de voorbereiding van deze viering en de viering zelf.

Als vrijwilligers werken of in dienst zijn van een begrafenisondernemer of uitvaartcentrum of als zelfstandige, kunnen zij niet in die hoedanigheid gebruik maken van onze kerkgebouwen om voor te gaan in uitvaarten. Het begraven van onze overledenen is een taak van de geloofsgemeenschap zelf, ook als er alleen een afscheid in het crematorium is gaan de vrijwilligers van onze geloofsgemeenschappen daar in voor.

Algemeen:

De overledene, voor wie de avondwake en/of uitvaart gevierd wordt dient wel ingeschreven te staan als lid van de desbetreffende parochie/geloofsgemeenschap of, deze parochie/geloofsgemeenschap als voorkeursparochie te hebben opgegeven. Parochianen uit onze parochie die opgenomen zijn in een verpleeghuis elders of kinderen die elders studeren behouden het recht op een avondwake en uitvaart vanuit onze parochie.

Omdat bij verhuizingen de SILA (Interkerkelijke Leden Administratie) dit automatisch doorgeeft is het van groot belang de mensen bij verhuizing er op attent te maken dat men automatisch mee-verhuist naar een andere parochie of geloofsgemeenschap. Men zal dan zelf de voorkeur-geloofsgemeenschap moeten inlichten dat men te zijner tijd daar de avondwake, uitvaart en eventuele begrafenis wil. Dit om onnodige problemen te voorkomen. Voor begrafenissen op de verschillende parochiële kerkhoven beslist het algemeen reglement.

Omdat bewoners van verpleeghuizen automatisch inwoner worden bij verhuizing, behoren ze ook tot de geloofsgemeenschap in die plaatsen. Daarom hebben zij ook het recht om vanuit deze geloofsgemeenschappen uitgedragen te worden.

Mochten deze mensen een voorkeursparochie hebben aangegeven, dan worden zij vanuit die parochie uitgevaren.

Actiepunten bestuur en pastoraal team

Acties pastoraal team:

1. Liturgie map avondwake en Uitvaart
2. Een **folder** maken met **praktische info en tips**.
(misschien samen met het bestuur)
3. **Een folder maken voor bezoekers of de onderstaande** tekst met navolgende strekking in het boekje afdrukken:
"U bent bezoeker van deze kerk en we heten u welkom in dit Huis van God.
We hopen dat u troost en hoop mag ondervinden bij dit gemis van een dierbare die overleden is. Geloofsgemeenschap en pastorale team".

Acties bestuur:

1. Vergoeding toegeruste vrijwilligers
Er blijken in de geloofsgemeenschappen verschillende of geen vergoeding te gelden die de toegeruste vrijwilligers ontvangen voor het voorgaan bij een avondwake en/of uitvaart. Het zal in de toekomst steeds meer voorkomen dat deze vrijwilligers ook in andere geloofsgemeenschappen voorgaan tijdens deze vieringen.
Het zou raadzaam zijn dat we overal dezelfde vergoeding hanteren.
2. Tarieven harmoniseren voor avondwaken en uitvaarten in alle geloofsgemeenschappen..
3. Tarieven harmoniseren en de periode afspreken van de gebedsintenties na de uitvaartviering
Dit is op dit moment overal anders geregeld. In de ene geloofsgemeenschap wordt hun naam 6 weken lang genoemd in de andere drie maanden of een half jaar.
Tevens is het zo dat het tarief wat de geloofsgemeenschap berekent voor deze misintenties in de ene geloofsgemeenschap meegenomen worden in het tarief van de uitvaart en in de andere parochie doet men dit als vanzelfsprekend zonder vergoeding.